

Ficțiunea

OPTm

nr. 42, 12 septembrie 2022
Săptămânal de cultură

Catrinel Popa vorbește
cu pasiune, iar,
scânteile care-i sar din
ochi, trec uneori pe
sub ușa până la mine.

Zenob

Cred că am mizat pe un soi de contrapunct stilistic.

Director de număr: Flavia Iosef

Modele și idoli

Radu Aldulescu

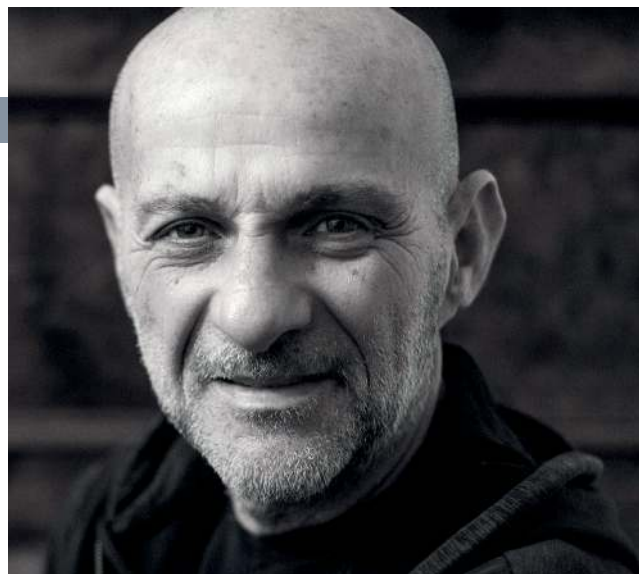
Pasiunea pentru literatură, vocația, eventual, se trage, mai ales, din lecturi și autori pe cale de a deveni modele și idoli. Ceva de felul ăsta sunt, pentru mine, Gabriel García Márquez și Mario Vargas Llosa, pe care i-am descoperit recent într-un dialog-conferință, organizat la Lima în 5 și 7 septembrie 1967, făcând subiectul unei cărți de 150 de pagini, apărută în 2017 la o editură din Spania și tradusă, anul acesta, la Humanitas.

În ultimii patruzeci de ani, i-am citit și recitit pe cei doi, pornind, ca să zic așa, de la firul ierbii: în 1981, am citit, în revista *Luceafărul*, traducerea unei povestiri a unui columbian aflat deja pe culmile gloriei, despre care, însă, eu nu auzisem nimic. Acea povestire de dragoste, *Urma sângelui tău pe zăpadă*, m-a tușat, cred, decisiv, resuscitând în mine dorința de a deveni scriitor. Peste un an, această dorință a căpătat o conotație aparte, în virtutea faptului că autorul acelei povestiri, Gabriel García Márquez, a dobândit recunoașterea supremă, prin Nobelul literar. Până-n Revoluție, am recitit de câte șapte-opt ori *Toamna patriarhului* și *Un veac de singurătate*, un titlu ce îmi suna mai bine preluat mot-a-mot din spaniolă, adică *O sută de ani de singurătate*. S-a întâmplat ca, pe la sfârșitul anilor nouăzeci, să mă intersectez cu traducătorul ediției citite de mine, apărută la *Biblioteca pentru toți*, a *Veacului de singurătate*. Mihnea Gheorghiu, în calitate de președinte al UCIN, mi-a înmănat un premiu pentru scenariul filmului *Terminus Paradis*. A fost un bun prilej să-l întreb de ce n-a tradus *O sută de ani...*, ci *Un veac...* Explicația cum că veacul sugerează mai bine veșnicia nu m-a satisfăcut, pentru simplul fapt că García Márquez sugerează veșnicia

consemnând-o și măsurând-o în ani. Bineînțeles că n-am insistat; Mihnea Gheorghiu îl cunoscuse pe García Márquez, îl vizitase în Mexic și îl consultase în privința traducerii. Mi-a povestit că l-a întrebat cum ar fi mai bine să echivaleze niște cuvinte ale unui limbaj codificat pe care și-l autoimpun două personaje, pentru a nu fi înțelese de ceilalți membri ai familiei. Márquez i-a dat mână liberă, să echivaleze cum îl taie capul, fiindcă el, i-a spus, s-a jucat cu acele schimburi de replici, inventând cuvinte. Mihnea Gheorghiu le-a transpus în românește într-o pășărească de la mama ei, ca să zic așa, pe care eu o știam din jocurile copilăriei.

În sfârșit, după Revoluție abia, când s-a tradus la noi García Márquez integral, l-am putut citi și reciti, asimilându-l fără rest. Cu Mario Vargas Llosa s-a întâmplat cam tot așa: până-n Revoluție, am avut acces la capodoperele *Războiul sfârșitului lumii*, *Conversație la catedrală* și la romanul lui de tinerețe *Casa verde*. După Revoluție, am citit circa douăzeci de volume, romane, eseuri, biografii romanțate, analize critice dedicate unor autori și opere de referință, precum acea *Istorie a unui deicid*, dedicată lui García Márquez și *Veacului său de singurătate*. Am mers, tot la firul ierbii, până la cel mai recent roman, *Vremuri grele*, scris, se pare, în jurul vârstei de optzeci și cinci de ani, și având carisma unui Llosa regal, mustind de culoarea locală a Americii de Sud, reflectată în frământările socio-politice ale lumii occidentale ale lagărului comunist, din a doua jumătate a secolului XX.

Llosa îl întreabă, așadar, pe García Márquez: La ce crede el că este bun, ca scriitor. Răspunsul lui García Márquez este pieziș și, totodată, extrem de elocvent: el a știut că va fi

scriitor în momentul când a înțeles că nu este bun de nimic altceva. Tatăl lui și-a dorit să-l știe farmacist, iar el și-a dorit să se facă avocat.

Am reținut o nedumerire a lui Llosa legată de numele personajelor dintr-*Un veac de singurătate*: bărbații se numesc toți José Arcadio sau Aureliano, iar femeile se numesc, aproape toate, Úrsula. De ce? Explicația lui García Márquez este tot piezișă. El întreabă dacă există cineva, în auditoriul de circa patru sute de persoane, pe care să-l cheme altfel decât pe tatăl său. Llosa pretinde însă explicații suplimentare, amintindu-i interlocutorului său că i-a prezentat, la un moment dat, un frate al lui, pe care îl chema tot Gabriel. Iată explicația: mama lui García Márquez l-a botezat pe ultimul născut, al doisprezecelea, tot Gabriel, fiindcă, în momentul când a venit pe lume, primul născut din cei doisprezece frați, Gabriel, viitorul scriitor, era plecat în lume, ca și dispărut, iar mama a vrut să mai aibă un Gabriel care să-i țină locul dispărutului.

Centrul de greutate al dialogului, la care face trimitere și titlul cărții, *Două singurătăți*. Despre roman în *America Latină*, este boomul romanului sud-american. García Márquez înclină să creadă că este un boom al cititorilor de roman sud-american, de fapt. Llosa își

întreabă, însă, interlocutorul, dacă nu cumva crede că scriitorii sud-americani au fost mai riguroși cu vocația lor și asta s-a văzut în operele lor. García Márquez acceptă că ei și-au urmat, într-adevăr, vocația, cu hotărâre, dar, când cărțile au fost bune, fără doar și poate că a avut loc și un boom al cititorilor.

Suntem la 22 de ani de la cel de-al Doilea Război Mondial și, privind retrospectiv, se pare că avem de-a face nu numai cu un boom al romanului sud-american, ci și cu un boom al romanului, în general, în întreaga lume. Se afirmaseră, sau erau deja în curs de a se afirma, nume de referință ale romanului modern, precum Faulkner, căruia cei doi îi aduc elogii și i se consideră îndatorați, în sensul că opera lor n-ar fi arătat cum arată fără Faulkner. Hemingway, apoi, Gunther Grass, Marguerite Yourcenar, Marguerite Duras, Julien Green, Albert Camus, Sartre, despre care Llosa ține să spună că l-a format, în timp ce Márquez mărturisește că nu l-a citit. Am putea spune că și în România se petrecea, la vremea aceea, un boom al romanului, grație simulării de dezgheț ideologic de după venirea lui Ceaușescu la putere, ceea ce a făcut posibilă desprinderea de pegra realismului socialist.

Versiunea integrală în online

Geografia lecturilor mele

Ioana Florescu

Gusturile în materie de literatură sunt, evident, subiective. Totuși, în cercul meu de apropiați, am observat o preferință pentru poezie contemporană sau pentru non-ficțiune: cărți de „dezvoltare personală”, axate pe subiecte precum psihologie, neuroștiință, psihologia relațiilor sau productivitate.

Cărțile au devenit mai accesibile odată cu era internetului. Vorbim despre edituri care au pus la dispoziție variante digitale (ebook-uri) sau servicii care oferă audiobook-uri. Ba mai mult, există pe piața de carte românească 4 furnizori de astfel de servicii, în baza unor abonamente lunare. De asemenea, există platforme precum Goodreads (un fel de Facebook al cărților, unde poți vedea ce citești prietenii tăi virtuali), care încurajează lectura printr-un *challenge* anual pentru un număr total de cărți citite (număr stabilit de utilizator).

Recomandările literare în mediul online au câștigat foarte mult teren datorită platformelor de socializare. În ceea ce mă privește, urmăresc mai mult creatori de conținut din sfera booktube sau bookstagram pentru recomandări literare. La capitolul booktube, primul nume care îmi vine în minte este Ruxandra Gidei de la 4fara15, care are cel mai mare canal de booktube de la noi din țară. Nu cred că are rost să explic ce presupune un astfel de canal, vă las pe voi să descoperiți contribuția Ruxandrei la popularizarea lecturii. Din sfera bookstagramului, aș numi cu drag câteva creatoare de conținut: Anca Zaharia, Ramona Boldiszar (pe ambele le admir pentru faptul că promovează lectura pe toate platformele de socializare posibile, inclusiv pe Facebook și pe blogurile personale, mi se pare o performanță consecvență

postării pe blog în 2022, în condițiile în care tipăriturile au de suferit ca popularitate în rândul generației Z, care consumă format foto-video (instagram sau Youtube).

Alte recomandări din aceeași sferă sunt Bogdana Todoruțiu (bogdyt), Cristina Pascanu de la Dimineți Târzii și Romina Hamzeu de la po3ziadeduminică, care pune la dispoziție poeți contemporani care deja au publicat, dar și poeți nedebutați.

Dincolo de preferințele literare sau de alte recomandări venite din mediul digital, consider că este important să studiem literatura de pe internet în sine. Calitatea sau lipsa calității acestui tip de literatură poate fi dată de faptul că nu ține cont de rigori academice sau de un spirit critic. Generația din care fac parte scrie cu o sinceritate tranșantă, din simpla

dorință de a transmite emoție și a-și exterioriza trăirile proprii. Totodată, literatura venită din acest mediu are un avantaj față de literatura clasică, regăsită pe hârtie. Vizibilitatea. Platformele de socializare îți oferă vizibilitate ca poet, pe când procesul

publicării unei cărți este mult mai anevoios – de la manuscris la alegerea editurii și la forma finală a cărții. Presupune accesul la resurse și, chiar și atunci, nu ai garanția că odată publicat, un volum de poezie va avea succes în rândul cititorilor.

Vorbind despre raporturile dintre cititor și scriitor în mediul virtual, bineînțeles, există avantaje, dar și limitări. Cititorii au posibilitatea de a da mai departe ceea ce scrii tu (un simplu *share* pe social media face minuni pentru poeți nedebutați), de a lăsa comentarii sau impresii pe marginea textului. Mediul online te poate aduce mai aproape de cititori (am ocazional interacțiuni pe instagram cu cei ce mă urmăresc, în care le răspund la întrebări sau curiozități, pentru a stimula comunicarea în comunitate), dar asta nu înseamnă că ei te cunosc personal. De asemenea, limitarea cea mai mare pe care am întâlnit-o are legătură cu lecturile de poezie. Am avut norocul să susțin anul ăsta două lecturi cu public în București. Bineînțeles, deși m-am bucurat de cei prezenți, o parte dintre cititorii mei se află în alte părți ale țării. Pentru mine contează și interacțiunea față în față, dincolo de ecrane și pixeli.

Ascultător ordinar

Andreea Roxana GHIȚĂ

femeia din cimitir urla
scoală taticule de acolo și hai acasă
 mi s-a electrizat părul de pe mâini
 mama plângea și a șoptit tremurat
nu se mai scoală
 cumva ne înțelegem între noi
 pot să-mi înghit lacrimile și să fiu
 un sistem închis
 să mimez circuitul apei în natură
 și să rămân printre ascultătorii ordinari de
 ploii tropicale.

Catrinel Popa: La ceas de meditație

La cursurile lui Catrinel Popa stau de regulă lângă ușă, ca să prind câte ceva.

Vorbește pasionant, iar scânteile care-i sar din ochi trec uneori pe sub ușă până

la mine. Vorbește despre cărți de care n-am auzit ori intră în povești pe care credeam că le știu, dar care se dovedesc neobișnuite, populate cu detalii pe care le vede doar ea. Odată s-a întrerupt în mijlocul pledoariei și a întrebat: Ce faci acolo, Zenob, de ce stai la ușă? Ai aici un loc, pe pervazul ferestrei.

Așa am rămas cu convingerea că vede prin ziduri, că aude la mare distanță. S-ar putea să se și teleporteze, judecând după șalul bizantin pe care îl poartă toamna.

Ineditul titlurilor reprezintă un impuls estetic sau o provocare stilistică atunci când scrieți un volum de poezii? Mă gândesc în principal la *Caietul oranj* (2001) („Caietul portocaliu“ ar fi fost infinit mai palid).

Socotesc că titlul unui volum este esențial (spun acest lucru din perspectiva cititorului, în primul rând). Recunosc că îmi plac titlurile care mizează pe echivoc, funcționând ca un soi de „cârlig“ pentru cititorul mai mult sau mai

puțin manipulabil. Ca autor, nu prea aplic însă asemenea metodă. De regulă, aleg titlul la sfârșit, în funcție de ce mi-a ieșit, de starea de spirit, de inspirația de moment etc. În cazul volumelor anunțate în planul editorial, când mi se cere să propun un titlu „în orb“, înainte de terminarea cărții, există riscul ca titlul inițial să nu se potrivească mai deloc cu conținutul. În ceea ce privește placheta din 2001, a trecut atât timp de-atunci, încât nu prea mai știu la ce m-am gândit când am intitulat-o *Caietul oranj*. Cred că am mizat pe un soi de contrapunct stilistic („indigoul“ versurilor trebuia contrabalansat într-un fel, iar oranjul mi s-a părut „antidotul“ potrivit).

Per total, este trecutul o poveste frumoasă? Subtitlul ultimului dumneavoastră volum, *Trecutul ca poveste. Urme, mistificări și rescrieri în literatură* ne pune puțin pe gânduri...

Nu cred că trecutul este neapărat o poveste frumoasă (ca să fiu sinceră, de multe ori „povestea“ e de-a dreptul *horror*). Am constatat însă că numeroși scriitori, în special în deceniile din urmă, manifestă o predilecție vădită către formule ce tind să transforme trecutul în poveste sau în spectacol. Am încercat să văd de unde vine și ce anume denotă o asemenea abordare, ce se ascunde

în spatele unei preocupări de felul ăsta. În mod cert, revizitarea trecutului implică și riscuri, oricât de bine intenționați ar fi inițiatorii demersului cu pricina, fie ei istorici sau scriitori. Literatura (dată fiind plasarea ei în zona „secundarului“, după formula lui Virgil Nemoianu), este într-un fel mai onestă, mizează – fără să facă vreun secret din acest lucru – pe mistificarea jucăușă și cel mai adesea inofensivă, în vreme ce ideologiile recurg programatic la arsenalul *hard* în materie de mistificare și de manipulare. Întrebarea aceasta îmi aduce aminte de celebra zicere a lui George Santayana: „Istoria este un pachet de minciuni despre evenimente care nu s-au întâmplat, spusă de oameni care nu au fost acolo.“ În sensul acesta da, trecutul este o poveste mai mult sau mai puțin frumoasă, adică o invenție...

Unde și cum s-a născut pasiunea dumneavoastră pentru literatura din perioada pașoptistă?

Cred că în bună măsură această aplecare ar putea fi pusă în legătură cu interesul pe care l-am manifestat, de când mă știu, față de istorie și față de „timpurile neașezate“ (vorba cronicarului). Prima jumătate a secolului al XIX-lea constituie, cred, un soi de laborator al modernității noastre și de aceea – în pofida

exagerărilor, a stângăciilor sau a naivităților de natură estetică care pot fi descoperite în paginile unor autori ca Bolintineanu, Ion Heliade Rădulescu, Filimon ș.a.m.d. – consider că literatura acestei epoci poate oferi satisfacții neașteptate dacă ai răbdare să zăbovești îndelung asupra ei.

Dacă ar fi să adaptăm jocul de sintagme „Memoria cărții, cărțile memoriei“ (din tema de cercetare a proiectului dumneavoastră postdoctoral) la domeniul poeziei, s-ar putea spune despre poezia românească contemporană că este „poezia memoriei“ prin „memoria poeziei“?

Într-un fel da... Cu precizarea că, în cele mai multe cazuri, poezia contemporană mizează pe virtuțile eliberatoare ale autobiograficului, așadar pe resursele terapeutice, chiar exorcistice, ale memoriei personale, pe potențialul vindecător al confesiunii crude. Cei mai mulți dintre poeții și mai cu seamă dintre poetesele care s-au afirmat în ultimii ani (trebuie să mărturisesc că am citit mai ales volumele celor din urmă) caută autenticitatea dincolo sau dincoace de livresc sau de modele. Cu totul altfel stăteau lucrurile la sfârșitul anilor '80, când tonul îl dădea tocmai „memoria poeziei“ (în sensul de memorie a cărții, a livrescului).

Booknet: booktube, bookstagram, booktok (II)

În continuarea anchetei mele, despre transformarea/adaptarea limbajului literar în raport cu noile media, unde am spus deja că literatura pe internet reprezintă unul dintre cele mai generoase obiecte de cercetare ale studiilor actuale, adaug astăzi încă o întrebare:

Ce calitate are literatura publicată pe net?

Ciprian Handru

Alexandra Olteanu

Literatura de pe internet nu este doar într-un singur fel, nu există doar literatură de calitate sau doar literatură slabă, cele două „sfere” literare coexistă alături de formele lor intermediare. Problema principală a literaturii de pe internet slabă calitativ este lipsa lecturii care să șlefuiască și, la nevoie, să frâneze elanul scriitoricesc. Mediul online se află la îndemâna oricui, așa că oricine poate să își vehiculeze producțiile.

Emilia Toma

E și de calitate. Recunosc că primul lucru care mi-a venit în minte la întrebarea asta a fost *Wattpad*, o platformă din punctul meu de vedere absolut sinistru, unde se publică texte proaste, necorectate, unde nu există editare, rigoare, nimic, de fapt, e un haos total. Adolescenții au găsit un loc în care să se exprime, dar din care nu au ce învăța pentru că nu există nimeni să le ofere ghidare. Apoi m-am gândit la platformele de literatură – cred că despre asta mă întrebați de fapt – și sunt destul de optimistă aici.

Anca Ift

Dacă vorbim despre literatura publicată de anumiți autori necunoscuți pe diverse platforme

online, nu îmi pot da seama dacă aceasta este de calitate sau nu, deoarece nu obișnuiesc să o citesc. De obicei citesc cărțile în format fizic, deoarece asta îmi face cea mai mare plăcere; dacă văd o anumită carte care îmi atrage atenția pe instagram, o voi căuta în librării și o voi cumpăra, însă e puțin probabil să citesc ceva online.

Alexandra Ruscanu

În mod evident, putem vorbi și despre o literatură calitativă în mediul online, însă ea trebuie căutată cu seriozitate. *Wattpad*, spre exemplu, este o platformă care permite tuturor utilizatorilor să își publice textele literare. Nu există o grilă de evaluare care să filtreze textele mediocre de cele care prezintă un potențial. Totuși, dacă ne referim la anumite rubrici din cadrul unor reviste literare (cu versiune online), precum rubrica „Noua literatură” din cadrul revistei *Ficțiunea OPTm*, dar nu doar, avem posibilitatea de a citi fragmente din opere sau poezii evaluate corespunzător înainte de publicare.

Răzvan Idriceanu

La fel ca în cadrul literaturii tipărite, și în mediul online poate exista literatură de calitate sau nu. Din toate paginile scrise și apărute anual, sigur, nu toate sunt de calitate, dar filtrând toate aparițiile poți alege opere calitative. Internetul, fiind un spațiu vast, cuprinde atât literatură bună, cât și o literatură mai slab calitativă.

Teodora Iurisciuc

Noțiunea de *calitate*, mai ales când vine vorba despre un text literar, este ușor subiectivă. Fiecare cititor își selectează literatura pe care o consideră valoroasă, în raport cu anumite canoane proprii. Cred că există literatură de calitate pe internet, însă cred că selecția este dificilă.

Claudia Nițu

Dacă ești un cititor ceva mai clasic, e mai greu să găsești *content* creat care să îți creeze interes. Totul e să ai răbdare să găsești aceste mici perle, dar, așa cum am tot spus, e vorba de o lume unde oamenii citesc mai mult de

plăcere și atunci nu cred că ar trebui să aspiri la o critică sau recenzie făcută riguros și rigid pentru că nu este neapărat locul potrivit. Să nu uităm totuși că pe internet avem acces și la clasici. Calitatea se găsește și pe internet.

Smărăndița-Elena Vasilachi

Din punctul meu de vedere, literatura de pe net se află într-un continuu proces de prefacere din bine în mai bine. La momentul de față, nu cred că absolut toată literatura de pe net poate fi considerată de calitate, așa cum nici toate cărțile ieșite de la tipar nu sunt croite după același calapod calitativ. Dar, până la urmă, ce e o carte bună, de calitate? Cea care se bucură de succesul primului raft din librărie și e pe buzele tuturor adolescenților? Sau cea care, deși strivită de degetele unui savant, se află în maximum cinci biblioteci personale?

Daniela Vizireanu

Pe internet, acest *no man's land*, găsim tot ce vrem. Și literatură bună, și restul. Mefistofelică, aș inversa un pic raportul și m-aș gândi dacă poți face literatură din și prin internet. Legat tot de pătrunderea internetului în literatură și studii, cum ar fi dacă Paul Cernat și-ar aduna ideile din postările de pe *social media* într-o antologie a ideilor via Facebook. Cât de tare ar fi asta? Mie una mi-ar plăcea mult.

Andreea Ferigeanu

Citesc destul de multe texte foarte bune pe net – Dan Ciupureanu scrie bine, Ciprian Popescu, Mihai Radu – dacă ne referim strict la panseuri scrise pe rețelele sociale – panseuri literare? Oricum, în bula mea urmăresc ce e de calitate și ce îmi place. Lucrurile care nu mă interesează nu ajung la mine. Toți algoritmi ăștia ne și închistează într-o lume mică, doar a noastră. Nu prea știm de fapt ce e dincolo.

Literatură japoneză

O viață măruntă
de Hanya Yanagihara

Hanya Yanagihara a reușit să construiască un roman dens, care își păstrează concentrația pe parcursul celor peste 1000 de pagini. Autoarea își dovedește excelența atât în construcția personajelor, cât și în construcția poveștii propriu-zise.

Prin amânarea expunerii trecutului lui Jude, autoarea excita mințile cititorului folosindu-se de un suspans care construiește orizontul de așteptare potrivit pentru receptarea mai profundă a traumelor personajului principal.

Așteptarea nu este dezamăgită, deoarece romanul nu lasă spații goale. Jude este un personaj care fascinează, în primul rând, prin puterea sa de a fi.

Și mai interesant este că Hanya Yanagihara introduce concepte postumaniste în esența

personajelor sale. Jude poate fi considerat un Mișkin postuman, pentru care crizele ajung să reprezinte motivația pentru resemnarea în fața condiției fizice și adoptarea unui comportament autodistructiv ca dovadă a evoluției peste granițele fizice și a entropiei. De asemenea, JB îl numește pe Jude *Post-om*, deoarece el reușește să rămână detașat de rasă, sexualitate, istorie personală sau identitate.

Tot în notă postumanistă, Malcolm este un personaj relativ, identificându-se mai mult cu intermediarul decât cu vreo parte, este indecis și vede sexualitatea și rasa ca pe niște atitudini.

O altă temă ilustrată în roman este prietenia care se cristalizează cel mai puternic în relația lui Willem cu Jude. Willem este cel mai apropiat personaj de Jude, care ajunge treptat să îi cunoască cu adevărat povestea și care, chiar și atunci când nu o știa, îl sprijină și îl înțelege necondiționat.

Un roman puternic care jonglează cu suferința, experiențele traumatizante și modul în care acestea produc reacții în lanț, lăsând urme și în personajele care nu le trăiesc direct, arătând complexitatea pe care o poate avea *o viață măruntă*. (Andreea Roxana GHITĂ)

Sensibilitate în mlaștină

Acolo unde cântă racii
de Delia Owens

Acolo unde cântă racii m-a făcut să călătoresc în timp, în copilărie, când la vârsta de 10 ani citeam cu lacrimi în ochi romanul lui Hector Malot – *Singur pe lume*. Delia Owens reușește să zugrăvească cu măiestrie parcursul personajului principal, Kya,

care trăiește trauma abandonului și încearcă să supraviețuiască departe de societatea care o consideră ciudată doar pentru faptul că iubește locul în care s-a născut, o mlaștină. La școală, Kya se duce doar o singură zi, pentru că este umilită de colegii de clasă. Reușește să învețe cu ajutorul unui prieten să scrie și să citească. Pentru Kya, mlaștina reprezintă

acasă, iar totodată este locul din care se inspiră pentru a crea desene uimitoare, poeme sau chiar și cercetări științifice. Descrierile mlaștinii te fac să o iubești și nu este de mirare atunci când știi că romanul a fost scris de un zoolog. Este un volum intens, emoționant, cu povești de iubire, nedreptăți rasiale și acuzări de crimă. (Anastasia HUZUM)

Greutățile adolescenței

Looking for Alaska
de John Green

Looking for Alaska este tipul de roman care urmărește povestea unui grup de prieteni: Miles, un tânăr timid, Takumi, Chip și o tânără, Alaska, toți fiind elevi la o școală privată din Alabama. Neavând posibilitatea de a sta acasă cu

parinții lor, sunt nevoiți să locuiască în campusul școlii, unde sunt constant șantajați de un grup de prieteni rivali și bogați. Astfel, se pornește o luptă între cele două grupuri, scopul fiind cine reușește să facă cele mai multe farse. Pare asemănător unui meci de fotbal, dar lucrurile se schimbă în momentul în care cei patru

tineri încep să cunoască pentru prima dată dragostea, prietenia adevărată, totul în cadrul legăturilor emoționale foarte intense care se termină cu bine sau cu rău. *Looking for Alaska* este un roman despre ceea ce înseamnă să fii adolescent în fața lucrurilor serioase ce par a fi fără capăt. (Iuliana Mocanu)

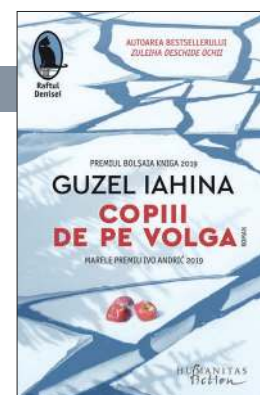
Complexitate prin suferință

Copiii de pe Volga
de Guzel Iahina

Romanul *Copiii de pe Volga* este o povestire desăvârșită ce prinde viață dintr-un glas iscusit, aproape seducător; o punere sub lupă a tainelor unei ființe zdrobite de

acceptarea propriului destin, care a ales să se deruleze într-o perioadă în care umanul nu își mai regăsește locul în lume. O carte despre iubire, frică, izolare, descoperire, pierdere și regăsire, dar mai ales, o fotografiere a încercării omului de a se adăposti de furia Omului

Mare. Guzel Iahina ne oferă un joc al perspectivelor, o experiență ambivalentă, care atinge două dintre cele mai importante identități ale omenirii – istorică, a germanilor de pe Volga, și psihologică, a profesorului Jakob Ivanovici Bach. (Valeria IOSIF)

Amintiri

Alexandru Șerban

Îmi amintesc și acum dimineața ploioasă de septembrie în care am pășit pentru a nu știu câta oară peste pragul mănjit cu noroi, o scândură lată de două palme, ce mi se părea că ține loc de vamă între lumea de afară și hărmălaia care nu se sfârșea niciodată în cârciuma lui Bebe Măcel. Nu plăteam niciun bănuț la intrare, dar nici nu mi se cerea socoteală atunci când voiam să plec. Am încercat să inspir cât mai puțin din aerul acela cenușiu, un melanj dintre fumul ieșit din țigări de contrabandă și mirosul acru-amar care venea dinspre cheflii așezați în jurul meselor scunde. Taburetele erau capitonate cu o pânză soioasă, imprimată cu frunze lungi, verzui. Printre acele pete de culoarea oului de rață se iveau, ici-colo, într-o alăturare neinspirată, cireșe și banane, fructe de kiwi sau petale roșii de trandafir.

M-am repezit spre barul negru, sculptat în lemn de brad, ca să gust cafeaua fierbinte din cana albă. Îmi plăcea să aud cum sunetul înfundat al sorbiturilor mele se îmbina cu zgomotul ascuțit al zarurilor care se rostogoleau în cutia jocului de table de pe masa din spate. Cana fusese plină cu apă atunci când o primisem de pomană împreună cu o jumătate de franzelă și un castron de midii făcute la tigaie în sos de vin alb. Spusesem bogdaproste și suflasem cu sfilă peste flacăra lumânării din coliva pusă în paharul de plastic maroniu, pe care văduva lui Vasile Șchiopul îl ținea între degetele tremurânde. Mi-a spus cu oftică în glas un „Să-i fie primit!“ Acceptasem pomana întru ghiftuala cerească a omului blând, care se mutase de șapte ani în casa Domnului. În liniște, fără să-l știe nimeni, și-a pus în trollerul eternității amintirile și sufletul. A plecat sătul până peste cap de ocările zilnice ale femeii care îi reproșa că nu a fost în stare de nimic altceva,

toată viața lui, decât să vânture mările și oceanele lumii împreună cu toți bețivii. Așa auzise, că marinarii sunt niște haimanale. Știind despre astfel de reproșuri, am vrut să fac o aroganță și să-i spun văduvei un călduros „La mulți ani“. Eram sigur că Vasile, om hâtru de felul său, s-ar fi bucurat să audă una ca asta, de acolo de sus, din cerul senin și gol de păcate. Mi-ar fi mulțumit și ar fi închinat un pahar în cinstea mea dacă i s-ar fi îngăduit de către stăpânii cerurilor. Poate așa a făcut, dar eu nu puteam să îl văd. Însă, nu i-ar fi plăcut să își vadă nevasta cum se întoarce spre mine ca să mă huiduie, să arunce cu blesteme și să mă scuipe cu flegme verzi-gălbui, venite cu dușmănie din plămâni bolnăvicioși. O ură canceroasă, urât mirositoare, era respirația ei. Am lăsat-o baltă. Nu îmi doream ca el, de acolo de sus, din țării, să se amărască tocmai în ziua în care era „sărbătorit“.

Cafeaua se răcise în timp ce eu mă gândeam la bietul Vasile și la poveștile lui. Zarurile se rostogoleau fără încetare. Auzeam doar „Șase-șase, poartă-n casă.“, „Te-am făcut, frate!“, „Te dau ligu, fraiere!“ Mi-am aprins o țigară. În spatele barului, amicul meu Bebe Măcel, proprietarul cârciumii, ștergea cu o bucată de pânză albă ceștile așezate pe tava espressoarelor. Era o namilă de om, însă statura lui masivă și privirea fioroasă contrastau cu sufletul blând și vocea calmă. Așa îl vedeam în dimineața aceea, alături de mine să mă hăimănescă pe care îl cunoscusem vreodată. Cum este să câștigi la loterie trei milioane de euro, să te îmbeți de bucurie, să rupi biletul în zeci de bucăți și apoi să strigi că te doare în fund de bani, că oricum ești milionar? Mă gândeam că o va lua razna după ce avea să conștientizeze ce prostie a făcut, dar nu s-a întâmplat asta. A doua zi m-a întâmpinat vesel,

râzând cu gura până la urechi. Fiind bulversat de faptul că nu îl durea nicăieri de ce făcuse cu o seară înainte și că pe chipul său nu se zărea nicio urmă de regret, am reușit să îi spun doar atât: „Mai poți, măi tâmpitul?“ El, atunci, s-a apropiat de mine și mi-a șoptit la ureche, lăsând să plutească spre nările mele un miros înțepător de usturoi: „Să știi că banii sunt în siguranță. I-am îngropat și o să îți arăt și ție locul, dar să nu mai spui la nimeni.“ Și-a pus palma lată pe umărul meu ca și cum ar fi avut nevoie de un sprijin ca să poată să se miște, să plece mai departe. S-a îndepărtat. Nu știu dacă am mai vorbit cu el în ziua aceea, dar știu că era ocupat cu mușteriii și nu-și mai vedea capul de treabă. Ioana era plecată la Bacău, iar Claudia, cealaltă barmaniță, tocmai intrase în concediu prenatal.

(fragment din romanul „32“)

Romanul unei obsesii

Ligia Pârvulescu

Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte
de Alexandru Lamba

Având ca punct de plecare viața unui corporatist, fost luptător de kickboxing, romanul lui Alexandru Lamba, *Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte*, are ca substrat și esență obsesia morții, care pe parcursul întregii cărți ajunge să capete semnificații tot mai profunde și complexe.

Personajul principal, Horia, este prins în angrenajul unor întâmplări nefericite precum o victimă căzută în plasa unui păianjen, numai că în acest caz plasa păianjenului este însăși viața, iar firele pânzei sunt personajele și întâmplările din care ea este alcătuită. Horia este întruchiparea extrem de bine realizată a „vieții care te trăiește” – pare că nu el își trăiește viața, ci viața, a lui și a altora, îl trăiește pe el, fără ca el să poată avea vreun control asupra a ceea ce se întâmplă parcă fără voia și împotriva lui. Omul nepotrivit la locul nepotrivit pare să fie descrierea cea mai bună care i se poate face lui Horia, iar întâmplările nefericite debutează cu moartea unei pisici, de care Horia este bănuț. Pe parcursul celor șapte capitole, care corespund fiecăre câte unui păcat biblic, toate acestea ajung într-un continuu

crescendo la deznodământul neașteptat din capitoul nouă.

Este Horia un om băntuit de moarte? Desigur, la modul cel mai concret cu putință, toți suntem. El însă este omul care nu scapă de considerațiile filosofice aproape constante pe care le face asupra morții – și tot ceea ce i se întâmplă apare cumva ca o exemplificare a gândurilor lui legate de acest subiect. Personajul încearcă diverse evadări din lume și din realitate, doar pentru a remarca faptul că nu poate evada decât în lume și în realitate – chiar dacă geografia și personajele se schimbă, regulile

sociale și psihologia semenilor se replică în mod fractal, nu există scăpare. Și constată chiar că și el, în ciuda nedreptăților suferite, la rândul lui face nedreptăți, un exemplu fiind influența negativă majoră pe care o are în viața lui Janko, un refugiat sârb. Cursul vieții acestuia este schimbat în mod tragic de Horia în urma unor simple presupuneri, la fel cum Horia însuși ajunsese anterior să fie victima presupunerilor altora – cumva lanțul nedreptăților este continuat chiar de Horia, totul merge mai departe în același fel în acest joc în care victimele

devin la rândul lor generatoarele nedreptăților și violențelor.

În cele din urmă, Horia ajunge să comită o crimă, dar este el oare un om în care răul și-a făcut sălaş? Este salvarea prostituției un act altruist în esență și, dacă da, ce se întâmplă cu presupusa esență violentă a personajului? Care este sursa sufletească a renunțării finale din ultimul capitol? Sunt întrebări care rămân după întoarcerea ultimei pagini a romanului, un roman scris într-un stil care captează întreaga atenție a cititorului și îl implică total în desfășurarea acțiunii.

Autorul reușește o desfășurare cinematografică a scenelor, culminând cu scena de *sparring*, iar atmosfera întunecată a romanului își găsește ecouri în excelentul film *Den brysomme mannen*, în regia lui Jens Lien. Alexandru Lamba creează o lume aparte, întunecată și provocatoare, în care nedreptatea și violența joacă rolurile principale într-o narațiune curșivă la persoana I, străbătută de firul roșu al obsesiei morții. Un roman în care nimic nu e lăsat la voia întâmplării, acaparator și greu de uitat, *Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte* este cartea care desfășoară în fața ochilor minții cititorului tabloul fractalic al întrepătrunderii vieții și morții.

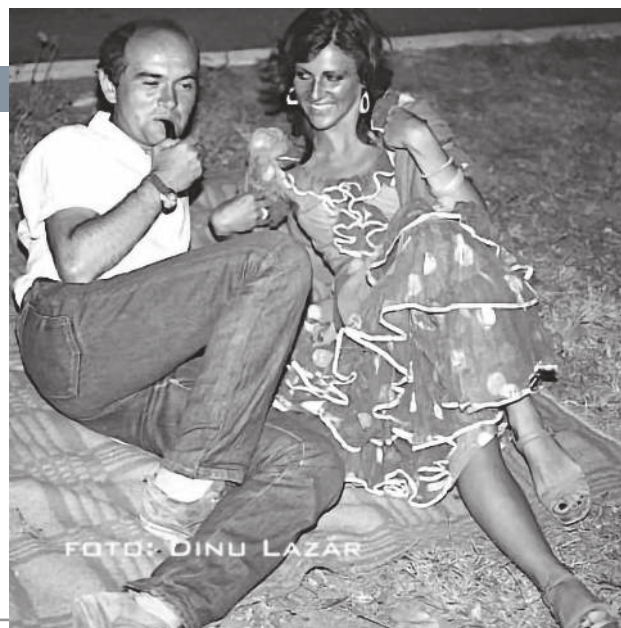
Critica literară

Ioan Groșan

Ma, oare câți scriitori sunt în țară? „Vreo 2000”, îi spusese nu demult un amic, membru al Uniunii Scriitorilor din România. El, profesorul (nu mai preda de doi ani, se pensionase, dar, cum se-nțămplă de obicei, pentru toată lumea din sat rămăsese „profesorul”), nu era membru al Uniunii, avea o singură carte, de poeme, „Nord statornic”, apărută la o editură locală și fără mari ecouri critice, cum se cerea, pare-se, mai

nou, ca să poți intra în Uniune. Ba „Nord”-ul său chiar avusese un ecou, unul nefericit, din păcate, într-o revistă din Cluj, unde se cita, comentat sarcastic un vers din volum: „În Nordu-ntreg slămina e regină!”

Doar amintindu-și de comentariu, se roșea de enervare și picioarele-i zvâcneau spasmodic în cărucior și dacă l-ar fi avut în apropiere pe malițios, i-ar fi sfărmat țeasta cu bastonul noduros de invalid.

Jarmila Horáková: Cel mai cunoscut autor român în Cehia e Mircea Eliade

Un interviu de Alina Pavelescu

„Românii citesc prea puțin“. „Românii nu citesc autori români“. „Literatura motivațională omoară literatura adevărată“. „Scriitorii români sunt prea puțin traduși în alte limbi“. Iată doar câteva afirmații pe care le-am auzit repetate atât de des, încât aproape că s-au transformat în locuri comune. De aceea mi s-a părut util să încerc să aflu cum stau lucrurile și în alte spații culturale, situate în proximitatea noastră. O traducătoare din limba română, Jarmila Horáková (Cehia) mi-a împărtășit experiențele legate de receptarea literaturii române în străinătate și de starea pieței de carte în țările lor.

Ce citesc cehii în anul de grație 2022? Citesc mult, puțin, preponderent literatură națională sau internațională?

Cred că cehii citesc cărțile pe care le citesc și alte popoare. În general, se spune că cehii citesc mult, am găsit statistici din anul 2019 din care reiese că în fiecare an se publică în jur de 15.000 de cărți, din care 60% sunt cărți scrise în limba cehă și 40% traduceri. În aceste cifre intră toate publicațiile. Ceha ca limbă mică (aprox. 11 milioane de vorbitori) are nevoie de traduceri și această tradiție este cultivată de mult timp. Bineînțeles, majoritatea oamenilor citesc literatură de consum – romane polițiste, romane pentru femei, ca peste tot.

Cât de bogată este piața traducerilor literare din Cehia și care este locul literaturilor est-europene pe această piață?

Din nou folosesc această statistică din anul 2019, unde vedem că literatura slovacă se află pe locul al treilea (după engleză și germană, dar înainte de franceză), dar Slovacia este un caz cu totul special. Totuși, după franceză urmează rusa. Și limba polonă intră în primele zece limbi din care se traduce cel mai mult. Dintre limbile est-europene, urmează ucrainiana și limbile slave de sud.

Cum stă literatura română în librăriile din Cehia? Se traduc autori români și, dacă da, cât de citiți sunt ei de publicul ceh?

Din literatura română apar în medie două cărți pe an, ceea ce cred că e un succes. Majoritatea traducerilor îi aparține traducătorului Jiří Našinec, care a descoperit pentru cehi mulți scriitori români și basarabeni – și, aș adăuga, nu numai pentru cehi. După ce cartea *Simion Lișnicul* de Petru Cimpoeșu a câștigat cel mai prestigios premiu literar din Cehia, *Magnesia Litera*, autorul a fost apreciat mai mult și în România și tradus și în alte limbi. În ultimii ani, au fost publicate pe rând și câteva cărți scrise de Iulian Ciocan, deci cred

că și el și-a câștigat o oarecare notorietate la noi.

Care sunt autorii români cei mai cunoscuți în Cehia/există autori români cunoscuți în Cehia? Ce crezi că i-a convins/i-ar convinge pe cititorii cehi să îi citească?

Cel mai cunoscut autor român în Cehia este fără îndoială Mircea Eliade. Opera lui este tradusă în cehă aproape în întregime. Ce ar ajuta literaturii române în Cehia? Un premiu Nobel, de mult așteptat, ar fi bine venit. Poate am avea, în sfârșit, și Cărtărescu în limba cehă.

Și un ultim set de întrebări: din perspectiva ta de traducător, care crezi că sunt elementele/factorii care asigură succesul unei traduceri literare?

Cred că autorul, editorul, traducătorul și instituțiile de diplomație culturală trebuie să-și facă munca lor cât de bine pot și este important s-o facă bine, dar succesul unei traduceri literare este ceva absolut imprevizibil și fiecare țară este din acest punct de vedere diferită. Cred că ar fi util dacă scriitorii români ar avea și ei un agent sau o agenție literară care ar putea convinge mai multe edituri de calitățile lor. Scriitorii români care scriu într-o altă limbă sunt traduși în cehă aproape imediat – este cazul Aglajei Veteranyi, al Liliane Lazăr, al lui Ovidiu Chirovici sau Cătălin Dorian Florescu. Cu excepția lui Chirovici, toți autorii sus-numiți scriu despre România în franceză sau germană. Ce îi diferențiază pe acești autori de scriitorii care scriu în limba română? Nu calitatea cărților, ci faptul că vin din vest și probabil beneficiază de ajutorul unui agent literar.

Versiunea integrală în online

Peștișorul negru

Samad Behranghi

**Traducere
din limba persană
de Mihai Cernătescu**

Era noaptea solstițiului de iarnă. Pe fundul mării, peștoaica bătrână își strânsese cei doisprezece mii de copii și nepoți în jurul ei și le spunea povestea:

„A fost odată ca niciodată. A fost un peștișor negru care trăia cu mama lui într-un pârau. Acest pârau izvora din peretele muntelui, iar apoi se vărsa într-o cascadă. Casa peștișorului negru și a mamei lui se găsea după o stâncă mare, sub o streășină de verdeață și mușchi. Noaptea, dormeau

amândoi sub streășina verde. Peștișorul negru își dorea enorm ca măcar o dată lumina lunii să le lumineze casa!”

Mama și copilul, de dimineața și până seara, înotau împreună, iar uneori se amestecau cu ceilalți pești și alergau repede-repede, fugeau și se întorceau prin firul de apă. Era singurul copil – pentru că din zece mii de ouă depuse de mama lui – doar acesta ieșise sănătos.

De câteva zile, peștișorul negru căzuse pe gânduri și vorbea foarte puțin. Abătut și fără chef, mergea dintr-o parte în cealaltă a apei, se ducea și se întorcea, de

cele mai multe ori înotând în spațiile mamei lui. Mama credea că are o apatie de moment și că îi va trece repede. Dar nu vă spun că problema peștișorului negru era cu totul alta!

Într-o zi, în zori, încă nu răsărise soarele, peștișorul negru și-a trezit mama și i-a spus: „Mamă, vreau să vorbesc puțin cu tine.”

Somnoroasă, mama i-a răspuns: „Copil drag, acum ți-ai găsit

cu asta! O să vorbim mai târziu, nu e mai bine să mergem să ne plimbăm?”

Peștișorul negru i-a spus: „Nu, mamă, nu mai pot să mă plimb. Trebuie să plec de aici.”

Mama l-a întrebat: „Chiar trebuie să pleci?”

Peștișorul negru i-a răspuns: „Da, mamă, trebuie să plec.”

Versiunea integrală în online

Deznodământul nu contează

Ficțiunea OPTm

Întâlnirile din grădina Casei Filipescu-Cesianu, organizate de ACF, revista Ficțiunea OPTm în colaborare cu Muzeul Vârștelor – continuă, sub același nume generic: Deznodământul nu contează.

Septembrie a început cu Doina Ruști și Cosmin Perța, continuând cu o întâlnire incitantă între Dorothea Petre și prozatorul Florin Spătaru (autorul romanului Greier de topaz) sau cu o memorabilă confruntare între Roxana Dumitrache

și Lucian Mîndruță, pe tema femeii/bărbați în literatură. Alți scriitori, antropologi și personalități culturale s-au perindat la serile din grădina, vorbind sau povestind în jurul unui deznodământ care și-a pierdut din importanță. Între aceștia, Adrian Majuru, Liviu G. Stan, Cristina Bogdan, Camelia Romanovski, Alina Pavelescu etc.

Întâlnirile sunt moderate de Carmen Târnoveanu, jurnalist și realizator de programe de televiziune.

Evenimentul este filmat de Pintadera Film, iar alături de organizatori se află, ca parteneri media, revista *Cultura*, *Urban*, editura *Litera*, *Radio TANĂNANA*, *Facultatea de Litere a Universității București*, *acasă.ro*, *Judy Florescu & Verbs describe us*, *iCarte*, *iParte* etc.

Intrarea este liberă și vă așteptăm în fiecare miercuri, de la ora 18, pe Calea Victoriei 151, București.

14 sept. ora 18

DEZNODĂMÂNTUL
nu contează

Femei/bărbați în literatură

O polemică între
Roxana Dumitrache
Lucian Mîndruță

În grădina Casei Cesianu
Calea Victoriei 151

Moderatoare: Carmen Târnoveanu
lecturi, povestiri, discuții

14 sept. ora 18

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociația-creatorilor-de-ficțiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

Este editată de LITERA

© Ficțiunea OPTm

ISSN 2821 – 7985

ISSN-L 2821 – 7985

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

Redactori: Mihai ENE,
Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: optmotive@gmail.com